

BTL

Advies

**Flora- en faunaonderzoek
Bestemmingsplan Drongelen
Gemeente Aalburg**

**F L O R A - E N
F A U N A O N D E R Z O E K**

B e s t e m m i n g s p l a n

D r o n g e l e n

G E M E E N T E A A L B U R G

COLOFON

Oisterwijk, 12 augustus

Opgesteld door **BTL Advies BV.**
Parklaan 1
5061 JV Oisterwijk
Postbus 385
5060 AJ OISTERWIJK
t 013 52 99 555
f 013 52 99 550
e advies@btl.nl

Opdrachtgever Gemeente Aalburg

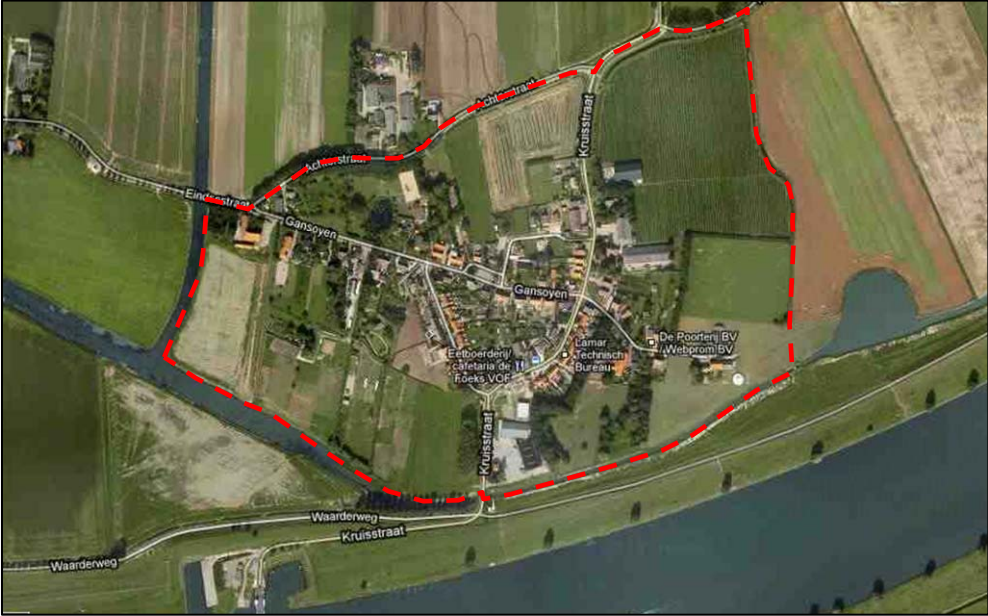
Projectnummer 221186

Status definitief

INHOUD

1 INLEIDING	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Plangebied en toekomstige situatie	7
1.3 Beschermingskader	8
2 WERKWIJZE	11
2.1 Bron- en literatuuronderzoek	11
2.2 Biotoptoets	12
3 MOGELIJK VOORKOMENDE BESCHERMDE FLORA EN FAUNA	13
3.1 Ecologische structuren	13
3.2 Gebiedsbescherming	14
3.3 Beschermden soorten	15
3.4 Conflicten met de Flora- en faunawet (schade aan beschermde soorten)	19
3.5 Conflicten met overige natuurwetgeving	20
4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	21
4.1 Conclusies	21
LITERATUUR	23
BIJLAGEN	25

begrenzing bestemmingsplan Drongelen

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

De gemeente Aalburg is bezig met de actualisatie van haar bestemmingsplannen waaronder bestemmingsplan 'Drongelen'. Voor dit bestemmingsplan is een onderzoek naar de aanwezige natuurwaarden vereist. In dit kader heeft de gemeente aan BTL Advies de opdracht gegeven om een quickscan uit te voeren ter plaatse van het gebied behorend tot het bestemmingsplan 'Drongelen'. De locaties waar momenteel bekend is dat er verzoeken liggen voor ruimtelijke ontwikkelingen die de komende planperiode gaan plaatsvinden, zijn tijdens het onderzoek specifiek bekeken.

Uitgangspunt bij dit flora- en faunaonderzoek vormt de vigerende Flora- en faunawet (van 25 mei 1998). In deze wet staat in artikel 1 t/m 18 beschreven dat de verstoring van bedreigde inheemse plant- en diersoorten verboden is. Voor het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen, verplicht de Flora- en faunawet de bestaande natuurwaarden in kaart te brengen en indien nodig passende maatregelen te treffen voor het beschermen en in stand houden van de bij wet beschermde soorten.

Het doel van dit flora- en faunaonderzoek is dan ook het onderzoeken en rapporteren van het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten en andere bijzondere natuurwaarden in het plangebied. Van eventueel voorkomende beschermde soorten is beoordeeld of de soort of populatie door de beoogde ruimtelijke ontwikkelingen schade ondervindt. Op basis van deze aspecten is de afweging gemaakt of het wel of niet nodig is om gedurende de uitvoering te voldoen aan een aantal randvoorwaarden en of het nodig is om een ontheffing aan te vragen in het kader van de Flora- en faunawet, artikel 75 lid 5 en lid 6, sub C. Naar aanleiding van dit onderzoek is duidelijk welke vervolgstappen nodig zijn.

1.2 PLANGEBIED EN TOEKOMSTIGE SITUATIE

Drongelen betreft een van de kleinere kernen in de gemeente Aalburg en bezit een open en relatief kleinschalig karakter. Buiten het bebouwde gebied zijn diverse biotopen aanwezig, waaronder kleine bospercelen, struwelen, bomenrijen, graslanden, hoogstamboomgaarden en een wiel. De directe omgeving wordt gekenmerkt door met name grootschaliger agrarisch grondgebruik en diverse oppervlaktewateren, waaronder de Bergsche Maas, Oude Maasje en het Noorder Afwateringskanaal. Voor verdere gebiedsbeschrijving wordt verwezen naar paragraaf 3.1.

Bij de gemeente zijn verzoeken voor ruimtelijke ontwikkelingen ingediend. In de bijlage worden deze locaties weergegeven in een tabel.

1.3 BESCHERMINGSKADER

De bescherming van soorten en hun leefgebieden is geregeld in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn en op nationaal niveau verankerd in de Flora- en faunawet en de vernieuwde Natuurbeschermingswet 1998.

Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG) richt zich op de bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten en in het bijzonder van de leefgebieden van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten. Er zijn 77 gebieden aangewezen als speciale beschermingszone. Deze gebieden maken onderdeel uit van Natura 2000, het Europese initiatief van een duurzaam ecologisch netwerk van natuurgebieden in Europa. De richtlijn stelt nadere regels voor de bescherming, het beheer en de regulering van vogelsoorten.

Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG) richt zich op de instandhouding van natuurlijke habitats en habitats van soorten en de bescherming van plant- en diersoorten, met uitzondering van vogels. In bijlage I van de Habitatrichtlijn worden speciale beschermingszones aangewezen voor kwetsbare, bedreigde of zeldzame habitattypen. Bijlage II van de Habitatrichtlijn vermeldt de kwetsbare, bedreigde of zeldzame dier- en plantensoorten die beschermd moeten worden door speciale beschermingszones aan te wijzen. Op dit moment staan in totaal 141 gebieden op de nominatie voor aanwijzing als Habitatrichtlijngebied.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998, die op 1 oktober 2005 in werking is getreden, richt zich op de bescherming van daartoe aangewezen gebieden, het beheer en het voorkomen van bepaalde schadelijke handelingen. In deze gebieden, bestaande uit Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en Beschermde Natuurmonumenten, staat instandhouding van soorten en systemen voorop.

Flora- en faunawet

De soortenbeschermingsaspecten uit de Habitat- en Vogelrichtlijn zijn geïmplementeerd in de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet (Stb. 1998,402) richt zich op de bescherming van planten- en diersoorten binnen en buiten de beschermde natuurgebieden. Uitgangspunt is het nee, tenzij beginsel.

Alle inheemse zoogdieren (uitgezonderd bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle inheemse vogelsoorten, alle amfibieën en reptielen, een aantal vissen, plantensoorten en andere diersoorten zijn bij Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) (Stb. 2000,523) beschermd.

Op 23 februari 2005 is AMvB artikel 75 in werking getreden. Hierin zijn onder andere een aantal algemene soorten opgenomen, die onder bepaalde voorwaarden, een vrijstelling hebben gekregen voor artikelen 8 tot en met 12. Vanaf dat moment wordt gewerkt met drie beschermingscategorieën:

- **algemene beschermde soorten (tabel 1):** voor de meeste activiteiten (bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen) zijn deze vrijgesteld van een ontheffingsaanvraag. Voor andere activiteiten is wel een ontheffing nodig; deze wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zg. lichte toets).

- **overige beschermde soorten (tabel 2):** Voor de meeste activiteiten (bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen) zijn deze soorten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een goedgekeurde gedragscode. Voor andere activiteiten is wel een ontheffing nodig; deze wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zg. lichte toets). Indien geen gedragscode kan worden toegepast kan geen vrijstelling voor deze categorie worden verkregen.
- **streng beschermde soorten (tabel 3):** Dit zijn alle soorten van de Europese Habitatrictlijn (bijlage IV en van de Europese Vogelrichtlijn (bijlage 1) en de bij algemene maatregel van bestuur aangewezen inheemse dier- en plantsoorten. Negatieve effecten op streng beschermde soorten moeten door middel van compensatie teniet worden gedaan. Voor uitvoering van werkzaamheden die strijdig zijn met de Flora- en faunawet kan ontheffing worden aangevraagd (artikel 75, lid 5 & lid 6, sub C en artikel 2, derde lid van het Besluit vrijstelling beschermde plant- en diersoorten).

Vogels

De bescherming van vogels is gericht op de aan- of afwezigheid van broedgevallen. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar door gebruiken of elk jaar terugkeren naar hetzelfde nest, zijn jaarrond beschermd. Dit geldt voor een relatief klein aantal soorten.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Omdat voor deze soorten geldt dat deze het nest eenmalig gebruiken, vallen dergelijke nesten alleen tijdens het gebruik van vogels onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig, mits het nest is verlaten.

Voor het verstoren van broedende vogels kan geen ontheffing worden verkregen. Werkzaamheden mogen alleen worden uitgevoerd, wanneer geen in gebruik zijnde nesten aanwezig zijn. Rond in gebruik zijnde nesten geldt een rustzone waarbinnen geen werkzaamheden mogen worden uitgevoerd totdat de vogels hun nest vanzelf weer hebben verlaten, dat wil zeggen nadat het broedsel is afgerond of de jongen zijn grootgebracht.

De lijst met jaarrond beschermde soorten is in augustus 2009 aangepast. Op de volgende categorieën van de vaste nesten gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1. Nesten die ook buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
4. Vogels die jaarlijks gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn om zelf een nest te bouwen.
5. Vogels die in deze categorie vallen zijn niet jaarrond beschermd, tenzij zwaarwegende feiten en ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Het gaat hier weliswaar om nesten van vogels die regelmatig terugkeren naar de plaats waar deze soorten het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats is verdwenen, zich elders te vestigen.

Rode Lijst soorten

Voor de soortengroepen planten, vogels, amfibieën en reptielen, zoogdieren, zoetwatervissen, dagvlinders, libellen, sprinkhanen, korstmossen en paddenstoelen zijn lijsten vastgesteld met daarop vermeld de met uitsterven bedreigde en kwetsbare soorten, de zogenaamde Rode Lijsten. Deze zijn per soortgroep vastgelegd door een besluit van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op 28 augustus 2009 met nummer 25344.

Echter, op dit moment heeft plaatsing op de Rode Lijst geen juridische beschermd status. Voor Rode Lijstsoorten geldt zodoende geen ontheffingsplicht, tenzij de Flora- en faunawet op de soort van toepassing is en zodoende de bescherming van de Flora- en faunawet geldt. In de uit te voeren werkzaamheden wordt met de algemeen geldende zorgplicht voor planten- en dieren -voor zover dat mag worden verwacht- rekening gehouden. Op iedere burger rust de zorgplicht om binnen vermogen deze soorten te beschermen en te behouden.

2 WERKWIJZE

Dit flora- en faunaonderzoek bestaat uit:

- bron- en literatuuronderzoek (2.1);
- biotooptoets (2.2)

2.1 BRON- EN LITERATUURONDERZOEK

Het bron- en literatuuronderzoek omvat een literatuur- en kaartstudie naar de actuele waarden en betekenis van het plangebied. Hierbij zijn zowel de eigen waarden van het plangebied als ook de waarden van het plangebied voor de bredere omgeving beschouwd. Hierbij is onder andere gebruik gemaakt van flora en fauna-atlassen (verspreiding op basis van 5 bij 5 kilometerhokken) en ingevoerde waarnemingen op internetsites. Op basis van de bekende verspreiding in combinatie met de biotooptoets is beoordeeld in hoeverre het mogelijk is dat beschermde plant- en diersoorten voorkomen in het plangebied. Alle beschermde soorten, die mogelijk in het plangebied voorkomen, zijn in tabellen per soortgroep opgenomen (zie hoofdstuk 3). Een uitzondering hierop vormen de broedvogels. Hiervan zijn alleen de jaarrond beschermde soorten opgenomen plus de vogelsoorten waarvoor extra inventarisatie gewenst is (categorie 5 van de vaste nesten), waaronder kolonievogels en spechten.

Om te komen tot een goed inzicht in het mogelijk voorkomen van soorten zijn voor het onderzoek de volgende informatiebronnen geraadpleegd:

Flora- en fauna-atlassen

- Atlas van de Nederlandse broedvogels (2002);
- Atlas van de Nederlandse vleermuizen (1997);
- Atlas van de Nederlandse zoogdieren (1992);
- De wespen en mieren van Nederland (2004);
- De reptielen, amfibieën en vissen van Nederland (2009);
- Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen (2008).

Jaarverslagen

- Ravon waarnemingenoverzicht reptielen, amfibieën en vissen (2010);
- Waarnemingenverslag 2007 dagvlinders (De vlinderstichting, 2007).

Internet

- www.naturalis.nl
- www.ravon.nl
- www.waarneming.nl
- www.zoogdieratlas.nl (alleen zwaardere beschermde grondgebonden zoogdieren)

2.2 BIOTOOPTOETS

Tijdens de biotooptoets, uitgevoerd gedurende 21 juni 2011, zijn de uitkomsten van het bron- en literatuuronderzoek in het veld gecontroleerd en getoetst. Het doel van de biotooptoets is om een inschatting te maken van de ecologische kwaliteiten van het plangebied. Beschermden en/of bijzondere soorten die tijdens de biotooptoets zijn aangetroffen zijn geregistreerd. Op het moment dat de biotooptoets is uitgevoerd zijn niet alle soorten zichtbaar actief. Bepaalde diersoorten zijn bijvoorbeeld alleen nachtactief of in een bepaalde periode van het jaar afwezig. Daarom zijn de eisen die soorten en soortengroepen aan hun leefomgeving stellen met betrekking tot vaste rust- en verblijfplaatsen, voedselgebieden en migratierouten, vergeleken en getoetst met de situatie in het veld. Voor planten geldt voor de meeste soorten dat deze alleen gedurende de bloeiperiode waarneembaar zijn. Om deze reden wordt voor planten voornamelijk gelet op de vegetatiestructuur en abiotische omstandigheden van de standplaats. Op die manier is ook het belang van het plangebied beoordeeld voor flora en fauna die mogelijk in het plangebied voorkomen, maar niet tijdens de biotooptoets zijn waargenomen. Gedurende de biotooptoets is de lijst welke tijdens het bron- en literatuuronderzoek is opgesteld, gecontroleerd en bijgewerkt.

Tijdens de biotooptoets is in de bereikbare waterpartijen steekproefsgewijs bemonsterd met behulp van een steeknet. Hiermee wordt inzicht verkregen in het voorkomen van watergebonden fauna zoals vissen en amfibieën.

Omdat het gaat om een relatief groot gebied, is voor het gehele gebied een quickscan flora en fauna uitgevoerd. Omdat hier nog geen ontwikkelingen bekend zijn, is hier niet specifiek op ingegaan. Wel is aangegeven welke beschermde soorten of andere natuurwaarden aanwezig zijn. Op enkele locaties zijn al wel ontwikkelingen bekend. Die locaties waar verzoeken liggen voor ruimtelijke ontwikkelingen zijn specifiek bekeken gedurende het onderzoek. In de bijlage is een overzicht van deze locaties opgenomen en per verzoek een inschatting gemaakt van de effecten op beschermde flora en fauna.

3 MOGELIJK VOORKOMENDE BESCHERMDE FLORA EN FAUNA

3.1 ECOLOGISCHE STRUCTUREN

ecologische structuren Drongelen

Op bovenstaande afbeelding zijn kleinschalige landschappelijke eenheden of concentraties landschappelijke beplantingen groen omlijnd. Ook zijn met de pijlen de lijnvormige groenstructuren gemarkeerd.

Met name in het westelijke deel van het plangebied komt het kleinschalige landschap het meest tot uiting door de aanwezigheid van paardenweitjes, hoogstamboomgaarden, bos- en struweel en verspreid aanwezige boerderijen en woonhuizen. In het centrale deel bestaat het groen met name uit de aanwezige tuinen en het beperkte openbare groen dat aanwezig is.

boomgaard en omliggende beplanting

Drongelens Wiel

In het zuidelijke en westelijke deel zijn diverse grotere opgaande beplantingen aanwezig. Deze beplantingen vormen geschikte onderdelen in het habitat van diverse vogel- en vleermuissoorten. Zo gebruiken vogels de beplantingen als broedgebied en vleermuizen gebruiken dergelijke gebieden om te foerageren. Lijnvormige (groen)structuren vormen voor vleermuizen ook een oriëntatiepunt tijdens migratie tussen verblijfplaats en foerageergebied en omgekeerd. De nabijgelegen oppervlaktewateren, zoals het Oud maasje en Drongelens Wiel maken onderdeel uit van het biotoop van verschillende soorten vissen en amfibieën.

Oud maasje

woonhuis

3.2 GEBIEDSBESCHERMING

Beschermde gebieden ontbreken in Drongelen en de directe omgeving. De dichtstbijzijnde beschermde natuurgebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 bevinden zich hemelsbreed op een afstand van drie à vier kilometer, respectievelijk het Natura 2000 gebied Loevestein, Pompveld en Komsche Boezem.

Ligging EHS (groen) en water (blauw) ten opzichte van Drongelen

In de laatste afbeelding op de vorige pagina wordt de ligging van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) weergegeven ten opzichte van Drongelen. Hieruit blijkt dat de Bergsche Maas met bijbehorende uiterwaarden, het Oude Maasje en het Noorder Afwateringskanaal onderdeel uitmaken van de EHS.

3.3 BESCHERMDE SOORTEN

De combinatie van het bron- en literatuuronderzoek en de biotooptoets leidt tot de volgende tabellen van de soortgroepen grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, vogels, amfibieën en vissen. Uit de soortengroepen vaatplanten, reptielen, insecten, slakken, kreeftachtigen en tweekleppigen zijn geen beschermde exemplaren aangetroffen of te verwachten, omdat de verspreiding van deze soorten zich niet in het plangebied en de directe omgeving bevindt en/of omdat in het plangebied en directe omgeving geen geschikt biotoop aanwezig is.

In de tabellen is per soortgroep voor iedere soort aangegeven of de soort bescherming geniet en waarop deze gebaseerd is. Bescherming op basis van de Flora- en faunawet staat in de kolom flora en fauna. Hierbij is tevens aangegeven of de soort is aangemerkt als algemeen, overig of streng beschermde soort. Vermelding op de Rode Lijst is weergegeven in de kolom rode lijst. Bescherming op basis van de Habitat- of Vogelrichtlijn is weergegeven in de kolom habitat of vogel. In de tabel van de vogels is tevens een kolom opgenomen waarin de categorie staat vermeld van de vaste nesten.

De waarnemingen van soorten die zijn opgenomen in de tabellen hebben veelal betrekking op de gehele kilometerhokken waarin het plangebied zich bevindt. Dit betekent dat het plangebied niet altijd onderdeel vormt van het leefgebied van de in de tabel opgenomen soorten. Indien dit het geval is voor overig of streng beschermde soorten, wordt in de onderstaande tekst toegelicht waarom het al dan niet aannemelijk is dat de betreffende soorten in het plangebied voorkomen en daarom geen schade ondervinden van de geplande ontwikkeling.

grondgebonden zoogdieren

SOORT	FLORA EN FAUNA	RODE LIJST	HABITAT	BRON	OPMERKING
bever	streng	x	II, IV	4	omgeving
bunzing	algemeen			2	
egel	algemeen			2	
haas	algemeen			1,2	
hermelijn	algemeen	x		2	
huisspitsmuis	algemeen			2	
konijn	algemeen			2	
mol	algemeen			2,3	
waterspitsmuis	streng	x		4	omgeving
wezel	algemeen	x		2	
woelrat	algemeen			2	

- 1 Biotooptoets 21 juni 2011
 2 Atlas van de Nederlandse zoogdieren, 1992
 3 www.waarneming.nl
 4 www.zoogdieratlas.nl

In het plangebied komen diverse soorten zoogdieren voor als egel, haas en wezel. De verspreiding van deze soorten concentreert zich met name in de delen met ruw gras en bosschages. Buiten de algemeen beschermde diersoorten wordt melding gemaakt van waterspitsmuis en bever. De waterspitsmuis is een typische soort van gevarieerde oeverbegroeiingen nabij oppervlaktewateren. De oevers van het Oude Maasje vormen mogelijk geschikt biotoop voor deze soort. Elders in het plangebied ontbreekt geschikt biotoop voor de waterspitsmuis.

De Bergsche Maas en mogelijk ook delen van het Oude Maasje zijn onderdeel van het leefgebied van de bever. Zowel de waterspitsmuis als de bever zijn niet in de bebouwde kom te verwachten.

vleermuizen

SOORT	FLORA EN FAUNA	RODE LIJST	HABITAT	BRON	TYPE BEWONING
gewone dwergvleermuis	streng		IV	2	gebouwen
laatvlieger	streng	x	IV	2	gebouwen
rosse vleermuis	streng	x	IV	2	bomen
ruige dwergvleermuis	streng		IV	2	gebouwen/bomen
watervleermuis	streng	x	IV	2	bomen

1 Biotootoets 21 juni 2011

2 Atlas van de Nederlandse vleermuizen, 1997

In de literatuur worden voor het plangebied vijf soorten vleermuizen gemeld. Afhankelijk van de soort maken vleermuizen gebruik van openingen in gebouwen en bomen als vaste rust- en verblijfplaats (zie de bovenstaande tabel).

Verblijfplaatsen in gebouwen bestaan veelal uit tussenruimten in de vorm van spouwmuren en losse dakpannen. Over het algemeen zijn oudere gebouwen interessanter, maar soorten als de gewone dwergvleermuis kunnen eveneens gebruik maken van nieuwbouw. Met uitzondering van enkele grotere schuren van boerderijen en bedrijvenpanden aan de rand van het dorp, heeft in principe elk woonhuis/schuur in Drongelen potentie voor het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen.

In en rondom Drongelen bevinden zich diverse boombeplantingen. Bomen met duidelijke openingen in de vorm van holten en spleten zijn niet gevonden gedurende de biotootoets. Voor sommige boombeplantingen was het echter niet mogelijk elke boom afzonderlijk te controleren. De boomgroepen grofweg ten oosten van de Kruisstraat zijn het meest interessant voor vleermuizen. Aan deze zijde is gedurende de biotootoets ook een grote bonte specht waargenomen (holten). In de bijlage is een kaart bijgevoegd waarop wordt weergegeven waar verblijfplaatsen van vleermuizen mogelijk aanwezig zijn.

Buiten vaste rust- en verblijfplaatsen zijn ook structureel van belang zijnde foerageergebieden en migratiezones beschermd van vleermuizen. Vanwege de grootte van het dorp en de hoeveelheid aan groen zijn in het plangebied niet direct specifieke groenstroken aan te wijzen die structureel van belang zijn.

vogels

SOORT	FLORA EN FAUNA	RODE LIJST	VOGEL	BRON	CATEGORIE VASTE NESTEN
steenuil	overig	x		1,4	1
gierzwaluw	overig			1,2	2
huismus	overig	x		1,2	2
roek	overig			2	2
kerkuil	overig			1,4	3
boomvalk	overig			2,3	4
buizerd	overig			2,3	4
ransuil	overig		x	2,3	4
sperwer	overig		x	2	4
boerenzwaluw	overig			1,2	5
boomkruiper	overig		x	2	5
ekster	overig			1,2,3	5
grauwe vliegenvanger	overig	x		3	5
grote bonte specht	overig		x	1,2	5
huiszwaluw	overig		x	1,2,3	5
koolmees	overig			1,2,3	5
pimpelmees	overig			1,2	5
spreeuw	overig			1,2	5
torenvalk	overig		x	2,3	5
zwarte kraai	overig			1,2,3	5
zwarte roodstaart	overig			2	5

- 1 Biotooptoets 21 juni 2011
- 2 Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998 – 2000
- 3 www.waarneming.nl
- 4 Verstrekte informatie gemeente

De bescherming van vogels is gericht op de aan- of afwezigheid van broedgevallen. De meeste vogels, zoals houtduif en merel, maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Omdat voor deze soorten geldt dat het nest eenmalig wordt gebruikt, vallen dergelijke nesten alleen tijdens het gebruik van vogels onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Verblijfplaatsen van vogels, die hun verblijfplaats het hele jaar door gebruiken of elk jaar terugkeren naar hetzelfde nest, zijn jaarrond beschermd. Deze soorten worden opgedeeld in de categorieën 1 tot en met 4 van de vaste nesten (zie ook hoofdstuk 1.4). In Drongelen komen broedgevallen voor van huismus, gierzwaluw, steenuil, kerkuil en ransuil (zie kaarten bijlage). Het belangrijkste leefgebied van de steenuil bevindt zich tussen de Achterstraat en de Gansoyen. Hier is een in gebruik zijnde nestkast gevonden. De kerkuil heeft een verblijfplaats ter plaatse van de bebouwing aan de Eindstraat 1. Van de ransuil is een nest bekend in de boombeplantingen ten zuidoosten van de kruising Gansoyen/Kruisstraat. Huismus en gierzwaluw komen ook voor in de bebouwde kern van Drongelen.

Voor de soorten genoemd in categorie 5 van de vaste nesten geldt dat deze alleen jaarrond zijn beschermd als de ecologische omstandigheden dit rechtvaardigen. Gedurende de biotooptoets zijn in elk geval nesten en/of uitgevlogen jongen waargenomen van boerenzwaluw, koolmees, pimpelmees en zwarte kraai.

amfibieën

SOORT	FLORA EN FAUNA	RODE LIJST	HABITAT	BRON	OPMERKING
bruine kikker	algemeen			2,3	
gewone pad	algemeen			1,2,3	
kleine watersalamander	algemeen			2,3	
middelste groene kikker	algemeen			2,3	

- 1 Biotootoets 21 juni 2011
2 De amfibieën en reptielen van Nederland (2009)
3 Ravon waarnemingenoverzicht 2009

De aanwezige oppervlaktewateren in het buitengebied en het Drongelse Wiel betreffen geschikt voortplantingswater voor algemeen beschermde soorten amfibieën als kleine watersalamander en gewone pad. De aanwezige bosschages vormen hierbij veelal het landbiotoop van deze soorten.

vissen

SOORT	FLORA EN FAUNA	RODE LIJST	HABITAT	BRON	OPMERKING
bittervoorn	streng	x	II	1,2	
grote modderkruiper	streng	x	II	1,2	
kleine modderkruiper	overig		II	1,2	

- 1 Biotootoets 21 juni 2011
2 www.ravon.nl

Gedurende de biotootoets is een deel van het Noorder Afwateringskanaal bemonsterd met behulp van een schepnet. Hierbij zijn driedoornige stekelbaars, pos, baars, blankvoorn, bittervoorn, brasem en kleine modderkruiper aangetroffen. Aangezien deze watergang in verbinding staat met het Oude Maasje is het aannemelijk dat deze soorten ook daar voorkomen, evenals in het kanaal ten westen van Drongelen. Het Drongelens Wiel is niet bemonsterd met een schepnet, vanwege de ligging op privaat terrein.

vaatplanten

Over het algemeen kan geconcludeerd worden dat de bodem zeer voedselrijk is, wat leidt tot hoge dichtheden van enkele concurrentiekrachtige soorten. Het voorkomende soortenspectrum aan planten beperkt zich dan ook ondermeer tot engels raaigras, straatgras, grote vossenstaart, witte klaver, akkerdistel, ridderzuring en grote brandnetel. Daar waar grasvegetaties worden beheerd als gazon is het soortenspectrum nog beperkter, in de regel tot straatgras/engels raaigras en madeliefje.

Gedurende de biotootoets zijn geen beschermde soorten waargenomen. Door de voorkomende voedselrijke omstandigheden is het overgrote deel van de beschermde soorten niet te verwachten in het plangebied. In het plangebied kan mogelijk de brede wespenorchis (algemeen beschermd) voorkomen. Hoewel deze soort algemeen en soms ook relatief opvallend kan voorkomen, wordt deze doch regelmatig niet opgemerkt.

3.4 CONFLICTEN MET DE FLORA- EN FAUNAWET (SCHADE AAN BESCHERMDE SOORTEN)

Het plangebied en de directe omgeving vormen het leefgebied van enkele beschermde soorten. Hieronder worden de van toepassing (mogelijke) conflicten met de Flora- en faunawet beschreven per landschapselement. In de onderstaande tabellen wordt verwezen naar verschillende locaties waar ontwikkelingen gepland zijn. Deze locaties zijn opgenomen in de bijlage. In de tabel in de bijlage is aangegeven of er mogelijk conflicten optreden met de Flora- en faunawet betreffende de voorgenomen ontwikkeling.

Bebouwing

SOORT(GROEP)	BETEKENIS PLANGEBIED	GEVOLGEN GEPLANDE ONTWIKKELING
Gebouwbewonende vleermuizen	Zie kaart bijlage. Specifieke locaties 1 en 6.	Overleg met ecooloog en eventueel aanvullend onderzoek en ontheffingsaanvraag
Huismus en gierzwaluw	Zie kaart bijlage. Specifieke locaties 1, 2, 5 en 6.	Overleg met ecooloog en eventueel aanvullend onderzoek en zorgvuldig handelen.
Steenuil en kerkuil	Zie kaart bijlage. Specifieke locaties 1, 2, 3, 4 en 5	Overleg met ecooloog en eventueel aanvullend onderzoek en ontheffingsaanvraag
Niet jaarrond beschermde nesten van vogels	Zie kaart bijlage.	Rekening houden met broedseizoenen

De meeste bebouwing binnen het plangebied is geschikt voor zowel vleermuizen als gebouwbewonende soorten vogels. Indien gebouwen worden gesloopt of dermate worden aangepast dat mogelijke vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen en vogels worden aangetast, is aanvullend onderzoek nodig om vast te stellen of er schade of hinder optreedt aan deze beschermde soorten.

Op drie locaties (zie bijlage) zijn nesten (twee ervan in nestkasten) van de steenuil, kerkuil en ransuil bekend. Zowel de nestlocatie als het van belang zijnde jacht/leefgebied van deze soorten is beschermd. Ter plaatse van ontwikkelingen die invloed hebben op zowel de nestlocatie als het jachtgebied is aanvullend onderzoek nodig naar de betreffende uilen en het jachtgebied in relatie tot de geplande ontwikkeling.

Boombepantingen (solitaire bomen, boomgroepen, bomenrijen, hoogstamboomgaarden, etc.)

SOORT(GROEP)	BETEKENIS PLANGEBIED	GEVOLGEN GEPLANDE ONTWIKKELING
Boombewonende vleermuizen	Zie kaart bijlage. Specifieke locatie 3.	Overleg met ecooloog en eventueel aanvullend onderzoek en ontheffingsaanvraag
Steenuil (jachtgebied)	Zie kaart bijlage. Specifieke locatie 1, 4 en 5	Overleg met ecooloog en eventueel aanvullend onderzoek en ontheffingsaanvraag
Ransuil (nestlocatie en jachtgebied)	Zie kaart bijlage. Specifieke locatie 3.	Overleg met ecooloog en eventueel aanvullend onderzoek en ontheffingsaanvraag

Indien bomen met holten en spleten worden verwijderd kan een conflict optreden in relatie tot boombewonende vleermuizen en vogels. Voorafgaand aan de verwijdering dient duidelijk te zijn of de holtes en spleten geschikt zijn voor vleermuizen of vogels en welke functie ze vervullen.

Beplanting kan een onderdeel uitmaken van het jachtgebied van kerkuilen, steenuil en ransuil. Daarnaast kunnen bomen met holtes (zoals knotwilgen) dienen als broedgelegenheid van de steenuil en de ransuil, dergelijke holtes zijn niet waargenomen tijdens de biotooptoets.

Indien bomen en beplantingen binnen het van belang zijnde jachtgebied van de uilen worden verwijderd kan een conflict optreden. Voorafgaand aan de verwijdering van de bomen en beplanting moet bepaald worden of het een negatief effect heeft op het jachtgebied van de uilen.

Lijnvormige elementen zoals bomenrijen, bosranden en watergangen kunnen dienen als oriëntatiepunt voor foeragerende en migrerende vleermuizen. Indien geen alternatieven in de directe omgeving voorhanden zijn kan de boombeplanting onderdeel uitmaken van een belangrijke migratieroute of foerageergebied.

Oppervlaktewateren (watergangen en Drongelens Wiel)

SOORT(GROEP)	BETEKENIS PLANGEBIED	GEVOLGEN GEPLANEDE ONTWIKKELING
Kleine modderkruiper en bittervoorn	Bergsche Maas, Oude Maasje, Afwateringskanalen. Mogelijk ook Drongelens Wiel (locatie 4)	Overleg met ecooloog en eventueel aanvullend onderzoek en ontheffingsaanvraag
Amfibieën	Oppervlaktewateren, waaronder ook locatie 4.	Overleg ecooloog en eventueel voldoen aan de zorgplicht

Mogelijk dat op bepaalde locaties watergangen waar de kleine modderkruiper voorkomt verdwijnen door beoogde ruimtelijke ontwikkelingen. Omdat in de meeste bemonsterde watergangen de kleine modderkruiper is aangetroffen wordt geadviseerd om bij werkzaamheden aan watergangen rekening te houden met deze soort. Dit kan door het toepassen van de gedragscode ruimtelijke ontwikkeling en het daarmee waarborgen van zorgvuldig handelen. Actuele versies van de vastgestelde gedragscodes zijn te verkrijgen via de website van het LNV-loket, www.hetlnvloket.nl.

Mogelijk dat in het Drongelens Wiel beschermde soorten amfibieën voorkomen. Indien ontwikkelingen substantiële aanpassing van het Drongelens Wiel tot gevolg hebben is een nader onderzoek naar het voorkomen van deze soorten nodig. Dan worden mogelijke effecten op de beschermde soorten amfibieën inzichtelijk.

3.5 CONFLICTEN MET OVERIGE NATUURWETGEVING

In de directe omgeving van het plangebied komen geen beschermde natuurgebieden voor met uitzondering van de EHS. Percelen direct aangrenzend aan het plangebied behoren tot de EHS. Ontwikkelingen binnen het plangebied hebben naar verwachting geen negatief effect op de waarden en kenmerken van de EHS. Andere beschermde natuurgebieden zijn niet aanwezig binnen de directe omgeving van het plangebied of ondervinden negatieve invloed van ontwikkelingen die binnen het plangebied plaatsvinden.

4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

4.1 CONCLUSIES

In het plangebied zijn soorten aanwezig of te verwachten, die in de Flora- en faunawet zijn aangemerkt als overig en streng beschermde inheemse soort en eventueel door toekomstige ruimtelijke ingrepen mogelijk schade ondervinden. Onderstaand wordt per soortgroep de conclusies beschreven.

Vleermuizen

In Drongelen zijn vaste rust- en verblijfplaatsen te verwachten van gebouwbewonende soorten als gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Voor die locaties waar verzoeken voor ruimtelijke ontwikkeling zijn ingediend (locaties 2 en 6), waarbij woonhuizen worden gesloopt, is het nodig om aanvullend onderzoek naar deze soortgroep uit te voeren. Dit kan gebeuren door een aantal nachtbezoeken uit te voeren waarbij gewerkt wordt met een bat-detector om zo in- en uitvliegende dieren op te sporen. In de bijlage is een kaart gevoegd, met daarop aangegeven waar zich naar verwachting vleermuizen bevinden. Mochten in de toekomst gebouwen worden gesloopt in de voor vleermuizen interessante zone, dan is het aan te bevelen om contact op te nemen met een ecooloog en aanvullend onderzoek naar deze soortgroep uit te laten voeren in het geval dat nodig wordt geacht.

Een aanvullend onderzoek voor boombewonende vleermuizen is alleen nodig in het geval bomen worden verwijderd in de aangegeven zone op de kaart in de bijlage.

Jaarrond beschermde broedvogels: huismus en gierzwaluw

De interessante zone voor deze soorten is min of meer vergelijkbaar met die van gebouwbewonende vleermuizen. Voor nesten met een jaarrond beschermde status is het niet mogelijk om een ontheffing te krijgen als het gaat om ruimtelijke ontwikkeling.

Beide soorten komen veelvuldig voor in en rondom Drongelen. In het geval bebouwing wordt gesloopt, is het van belang dat nestgelegenheid voor beide soorten wordt gecompenseerd. Dit kan het beste in overleg met een ecooloog.

Jaarrond beschermde broedvogels: steenuil, kerkuil en ransuil

In tegenstelling tot de huismus en gierzwaluw komen deze soorten in beduidend lagere dichtheden voor. In de bijlage is op de kaart weergegeven waar de vogels precies broeden en wordt een grove indicatie weergegeven van het jachtterrein dat van belang is om de nestlocatie in stand te houden.

Ter plaatse van Eindsestraat 1 is een verzoek ingediend tot het verbouwen van de bestaande boerderij. In de bijbehorende schuur broedt een kerkuil. Van belang is om deze broedlocatie in stand te houden. Indien geen werkzaamheden worden uitgevoerd aan de schuur, is een ontheffing (afhankelijk van de inrichting) niet direct nodig. Wel is het sterk aan te raden om een ecooloog in te schakelen bij de precieze planvorming.

Deze kan beoordelen of de vogels geen schade of hinder ondervinden van andere factoren, als verstoring door mensen (toekomstige camping) of verlichting.

Tussen de Eindsestraat en de Gansoyen bevindt zich het leefgebied van de steenuil. Meer dan bij andere soorten uilen is de steenuil afhankelijk van de kleinschaligheid van het landschap. Dit betekent dat voor alle ruimtelijke ontwikkelingen die het landschap veranderen en effect hebben op de steenuil niet mogelijk. Indien er negatieve effecten optreden is compensatie nodig.

Op locatie 3 is de opdrachtgever alleen voornemens om een tuin uit te breiden. Op het moment dat bomen worden verwijderd in de buurt van de nestlocatie, zoals aangegeven op de kaart in de bijlage, is het nodig om contact op te nemen met een ecooloog. Deze kan dan beoordelen in hoeverre uilen effecten ondervinden.

Niet jaarrond beschermde broedvogels

Voor nesten met een niet jaarrond beschermde status, bijvoorbeeld merel en houtduif, geldt dat de nesten alleen beschermd zijn als er nog eieren of jongen in aanwezig zijn. Voor de meeste soorten geldt dat het nest in de periode maart-juli het meest kwetsbaar is. De houtduif is echter een soort die tot laat in het najaar kan broeden (oktober). Werkzaamheden gedurende deze periode kunnen in het geval van aanwezigheid van nesten het beste uitgesteld worden. Mocht niet gewerkt kunnen worden buiten het broedseizoen en er bestaat een vermoeden voor de aanwezigheid van broedvogels, dan kan het beste een ecooloog worden ingeschakeld om het betreffende gebied te controleren op in gebruik zijnde nesten.

Vissen en amfibieën

Het Drongelens Wiel betreft mogelijk het leefgebied van de bittervoorn. Voor herinrichting van het wiel is het nodig om een aanvullend onderzoek naar deze soort uit te voeren.

In het geval werkzaamheden worden uitgevoerd aan de watergangen rondom Drongelen, bijvoorbeeld de afwateringskanalen, is een ontheffingsaanvraag nodig voor de bittervoorn. Voor de kleine modderkruiper volstaat het in principe om te werken met een goedgekeurde gedragscode. Afhankelijk van de gedragscode waarmee wordt gewerkt is het bijvoorbeeld nodig om een werkprotocol op te stellen waarin wordt beschreven op welke wijze zorgvuldig wordt gehandeld. Aangezien de kleine modderkruiper zich in dezelfde watergangen bevindt als de bittervoorn, kan er ook voor worden gekozen om voor beide soorten tegelijk een ontheffing aan te vragen indien dit nodig wordt geacht.

Overige natuurwetgeving

Er treden geen effecten op ten aanzien van gebieden beschermd volgens de Natuurbeschermingswet 1998. De beschermde gebieden liggen niet in het plangebied of in de invloedssfeer van ontwikkelingen in het plangebied. Vervolgacties zijn dan ook vooralsnog niet nodig.

LITERATUUR

Atlas van de Nederlandse broedvogels, Nederlandse Fauna 5, SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden, 2002.

Atlas van de Nederlandse vleermuizen, KNNV Uitgeverij, Utrecht, 1997

Atlas van de Nederlandse zoogdieren, Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht, 1992

Bekendmaking lijsten beschermde inheemse soorten, nummer 201, 13 november 2001

Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet, Stb. 2000, 523

Besluit vrijstelling beschermde dier en plantensoorten, Stb. 2000-525, Stb. 2001,499

Besluit Rode lijsten flora en fauna, Stb. 11 november 2004, 218.

De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse fauna 9, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden, 2009.

De wespen en mieren van Nederland, Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden, 2004.

Flora- en faunawet, wetnummer 402, staatsblad, 1998

Flora- en faunawet, wetnummer 656, staatsblad, 2001
Beschermde soorten: bijlage I en II van de Flora- en faunawet (Stb. 1998,402).

Habitatrichtlijn, (Richtlijn 92/43/EEG).

Natuurbeschermingswet, wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in verband met Europeesrechtelijke verplichtingen, Stb. 2005, 195.

Ravon waarnemingenoverzicht reptielen, amfibieën en vissen 2009, tijdschrift Ravon, jaargang 12, nummer 4, 2010.

Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG).

Waarnemingsverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen, EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2007.

Internet

www.naturalis.nl

www.ravon.nl

www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl

BIJLAGEN

- **Verspreidingskaart gebouwbewonende vleermuizen**
- **Verspreidingskaart boombewonende vleermuizen**
- **Verspreidingskaart huismussen en gierzwaluwen**
- **Verspreidingskaart uilen**
- **Tabel verzoeken ruimtelijke ontwikkelingen komende planperiode**

Verspreidingskaart gebouwbewonende vleermuizen (eveneens voor huismussen en gierzwaluwen) en verspreidingskaart boombewonende vleermuizen

Rood = Gebouwbewonende vleermuizen
Groen = Boombewonende vleermuizen

Verspreidingskaart huismussen, gierzwaluwen en steenuilen

Rood = gierzwaluw, Groen = huismus en Oranje = gierzwaluw en huismus

Rood = steenuil, Geel = kerkuil en Blauw = ransuil

Nestlocatie uil

Tabel verzoeken ruimtelijke ontwikkelingen komende planperiode

Als (mogelijke) conflicten optreden ten opzichte van de in het kader van de Flora- en faunawet beschermde soorten, is benoemd welke (mogelijke) conflicten optreden en is de te nemen vervolgstap omschreven.

Legenda

- Geen effect
- Geen effect mits rekening wordt gehouden met aanwezige soorten
- Mogelijk effect, aanvullende beoordeling of nader onderzoek

